

Heimwegen

WETHEPEOPLE

Een bonte stoet van rugzakjes

Wouter Hillaert

Gezien op 17 april 2025
DeSingel, Antwerpen

“Is iedereen mee?” In ‘Heimwegen’, de derde productie van het Antwerpse sociaal-artistieke gezelschap WeThePeople, verbeelden zestien spelers met elk hun eigen rugzakje een trektocht door regen en wind. Hun excursie symboliseert de zoekende weg van ons allen door de onvolkomenheden van het leven, als enkeling én als samenleving. Als kompas schuift de voorstelling totale inclusie naar voren. Dat levert straffe beelden op, maar heeft ook een inhoudelijke prijs.

22 APRIL 2025

De opening van ‘Heimwegen’ is meteen zo’n gedenkwaardig tableau. Achteraan op het lege speelveld komt traag maar gestaag een hele optocht aan karakters uit de coulissen getogen. Aan de kop loopt een vrouw met een grote kaart voor zich uit. Weet ze de weg? Of is ze het zicht op de bestemming juist kwijt? Achter haar volgt klein, groot, jong, oud, sneller, trager, recht en krom. De ene beent, de andere pikt, nog een derde wordt in een rolstoel voortgeduwd. In het schaarse licht zie je veeleer contouren dan persoonlijkheden, maar net daardoor biedt deze stoet een bijna mythisch beeld van een hele samenleving in verschil. Tot die hele sliert aan de andere kant van het podium als een trekzak in elkaar frommelt en symbolisch tot stilstand komt. Waarheen met de reis?

WeThePeople *is* zijn spelers. In 2022, twee jaar nadat oprichtster Sara Gracia Santacreu als theatermaker afzwaaide aan de Toneelacademie van Maastricht, debuteerde dit sociaal-artistieke gezelschap met de voorstelling ‘Zandzoekers’. Iedereen is er welkom met zijn eigenheid en achtergrond, met of zonder (zichtbare) beperking. Zo ageert WeThePeople tegen het impliciete hokjesdenken in de kunsten en veel andere maatschappelijke domeinen. Het ziet zijn spelers ook niet louter als spelers, maar even goed als potentiële schrijvers, beeldende kunstenaars, productiemedewerkers of dramaturgen. “WeThePeople vertrekt vanuit de individuele fysieke en artistieke noden van de

deelnemers, en biedt een theatraal kader voor de ontwikkeling van hun verschillende talenten”, zo staat het op hun website. De gekozen werkwijze, bouwend op wekelijkse repetities, is waarlijk participatief.

Zelfs het thema van ‘Heimwegen’ werd samen met de spelers vastgelegd, op basis van een rondje vrije improvisaties over wat hen bezighield. Als grootste gemene deler kwam daar een focus op familiebanden en relaties uit, en waar die soms falen. “Laat mij los! Laat mij los! Laaaat mij looooos!”, zo krijgt Julie de Kort op zeker moment vanuit haar rolstoel tegen Edna Ramos, die haar al de hele voorstelling zo loopt te bemoederen en te beschermen dat het meer op beknellen lijkt. De vrouw weet niet waar ze het heeft. Als ze de houdgreep van de rolstoel lost, is het alsof ze meteen ook alle grip op haar leven verliest. Zorg is nu eenmaal haar hele wezen. “Ik kan niets anders”, zo smoort haar stem zich in de troostende armen van een ander. Het is een snijdende scène waarin je het ware hart van WeThePeople voelt kloppen: een diep doorvoeld inzicht in alle afhankelijkheidsdwang en onafhankelijkheidsverlangens die gepaard gaan met het leven met beperkingen.

De voorstelling thematiseert liever het menszijn in al zijn dimensies, inclusief en herkenbaar voor iedereen

Toch voel je aan alles dat ‘Heimwegen’ zich vooral niet wil laten taxeren op één beperkende identiteit. De voorstelling thematiseert liever het menszijn in al zijn dimensies, inclusief en herkenbaar voor iedereen. Ze wil spreken vanuit wat ‘wij de mensen’ delen. Dat merk je vooral aan de vele groepsbeelden waarin de zestien spelers steeds weer samenklonteren. Op een kluitje rond één kaart, op zoek naar de juiste weg. Samen vechtend om die kaart, tot die in zestien stukken scheurt. In slagorde rugzakken afdoen en regenjasjes aantrekken. Het zijn allemaal symbolische beelden van het leven als een groepswandeling zonder uitgetekend pad. Van samenleven als een provisorisch kampement onder alle gedonder. Van het bestaan als een zoeken naar je eigen plek.

Het mooie aan die tableaux is dat ze de kracht van inclusie uitstralen zonder dat ze er één woord aan moeten vuilmaken: iedereen draagt van nature zijn trekje bij, en al die variabelen versterken elkaar én de esthetiek. De keerzijde van zulke op elkaar geperste groepsfoto’s is dat ze binnen participatief werk een vast en zelfs wat voorspelbaar register zijn geworden. Je leest er de regieaanwijzingen duidelijk in door: allemaal knikken, allemaal omhoog kijken, allemaal een andere kant op wijzen. Zo lijkt het wel alsof elke voorstelling die WeThePeople maakt, ook zo zou kunnen heten. De inclusieve diversiteit en identiteit van deze grote groep wordt bijna het onderwerp op zich. Wat wil er verder mee verteld worden?

Nadat er halfweg met de nodige flitsen een onweer is losgebarsten boven de groep, zorgen twee inderhaast opgetrokken tenten voor wat meer ruimte voor individuele ontboezemingen en confrontaties. Terwijl het merendeel van de spelers dekking zoekt achter de zeildoeken, neemt eenzaamheid de scène over. De jongste van de bende (Maurice Detremmerie) charmeert met een dwaas ongelukje met de urne die een oudere vrouw (Hilde Wildiers) al de hele voorstelling met zich meedraagt. Net zo ontwapenend is zijn dialoog met een nieuwkomer (Sleman Ilo) die niet kan slapen van de spookachtige herinneringen aan zijn thuisland. Of neem de woedeuitbarsting van speelster Georges Vermast tegen haar rugzak: “Ik haat u!”. Hoe eenvoudig alle scènetjes er ook uitzien, je

voelt de diepere verhalen die eronder schrijven. Tegelijk blijft 'Heimwegen' toch licht en op een heel eigen manier zelfs monter. Het leven is regen en drop, maar ook *singing in the rain* en elkaar opvangen en bijstaan. Na nattigheid komt samenzijn.

Van politieke structuren zien we in 'Heimwegen' geen spoor.

Al zoekt het gezelschap qua vaart en ruimtelijke dynamiek nog naar het juiste ritme, de afwisseling tussen collectieve en meer individuele scènes werkt. Ieder krijgt uiteindelijk zijn eigen moment om als mens en persoonlijkheid gezien te worden en te treffen – geen sinecure als je met zestien op scène staat, bovendien met zo'n uiteenlopend palet aan expressiemogelijkheden. Toch is elke speler mee eigenaar van het geheel, mee deel van de gekozen weg. Daaraan voel je dat er echt van onderuit is gewerkt, dat (bijna) iedereen in zijn kracht op scène staat. Daarin maakt WeThePeople zeker zijn eigen missie waar.

Tegelijk mis je in die inclusieve uitkomst nog een makershand die met alle verschillen op scène ook een *inhoudelijk* verschil wil maken. Het kader van de trektocht blijft – net als het verjaardagsfeest in 'Dit is hoe ik het zie' in 2023 – de indruk geven van een toevallige verpakking die achteraf rond alle insteken is gewikkeld, om er toch samenhang aan te geven. Het is geen dwingend idee, eerder het kleinste gemene veelvoud van alle interesses en associaties – nog altijd zo breed als een tentzeil. Vanzelf is 'Heimwegen' vanuit zijn grote menselijke zorg uitgekomen bij een bijna metafysische reflectie over dé mens, vacuüm gezogen en geïsoleerd van elke maatschappelijke context. Uiteindelijk krijg je een mens- en wereldbeeld gereserveerd waarin alles ons overkomt zoals het weer en iedereen daar maar mee moet leren leven: van je beperking tot je vluchtverleden. Van politieke structuren die daarin zouden kunnen meespelen, zien we in 'Heimwegen' geen spoor.

Het blijft het grote dilemma van elke participatieve voorstelling. Vertrek je van een helder idee dat je spelers structuur biedt, maar misschien ook bepaalde wensen uitsluit? Of van een leeg canvas en de totale vrijheid om er samen 'iets' van te maken? WeThePeople kiest voluit voor 'wij de mensen'. Hun artistieke tocht is nog maar net vertrokken, dat voel je. Maar net zo goed stap je buiten met de overtuiging: deze club heeft nog zoveel meer in zijn mars. Benieuwd naar het vervolg.